

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 301/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej obchodnou spoločnosťou ŠKODA LEGAL s. r. o., Jarabinková 2C, Bratislava, IČO 47 244 259, v mene ktorej koná JUDr. Ing. Veronika Puškár Škodová, PhD., advokátka, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 231/2021 z 26. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 231/2021 z 26. januára 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada o náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v spore vedenom na Okresnom súde Zvolen (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 18 Csp 31/2020 vystupovala sťažovateľka v procesnom postavení žalovanej. Predmetom sporu bol uplatňovaný nárok obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“), o zaplatenie sumy 14 260,55 eur s príslušenstvom z titulu spotrebiteľského úveru. Okresný súd rozsudkom č. k. 18 Csp 31/2020-145 z 24. novembra 2020 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) konanie v časti o zaplatenie sumy 320 eur s príslušenstvom zastavil (výrok I), žalobu vo zvyšnej časti zamietol (výrok II) a žalovanej nepriznal nárok

na náhradu trov konania (výrok III). Žalobkyňa podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 41 CoCsp 6/2021 z 28. apríla 2021 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu vo výroku II potvrdil a sťažovateľke ako žalovanej priznal náhradu trov konania. Žalobkyňa následne podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd 26. januára 2023 napadnutým uznesením tak, že rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu vo výroku II a vo výroku III zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

II. Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka s obsahom napadnutého uznesenia nesúhlasí, pričom ho považuje za nezákonné, arbitrárne, svojvoľné, vnútorne nekonzistentné a nelogické v odôvodňovaní jeho záverov. Sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že najvyšší súd v bode 4 napadnutého uznesenia uviedol, že žalovaná (sťažovateľka) sa k dovolaniu písomne nevyjadrila. Sťažovateľka však 2. septembra 2021 podala vyjadrenie k dovolaniu prostredníctvom okresného súdu. Sťažovateľka sa z uvedeného dôvodu domnieva, že najvyšší súd nezohľadnením jej vyjadrenia pri svojom rozhodovaní vychádzal výlučne z tvrdení žalobkyne, čím sťažovateľke neposkytol priestor na zaujatie stanoviska a v dôsledku toho porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. V predmetnom vyjadrení sťažovateľka uviedla, že sa s dovolacími námietkami žalobkyne nestotožňuje. Podľa jej názoru súd prvej inštancie vykonal dôsledný výsluch oboch strán a riadne vykonal všetky predložené dôkazy, čím poskytol obom stranám dostatočný priestor na to, aby využili všetky prostriedky procesnej obrany, ako aj procesného útoku, čím nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

5. Sťažovateľka vo vyjadrení, ako aj v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že v konaní je spornou otázkou premlčania nároku žalobkyne, ktorá nesúhlasí s právnym názorom okresného súdu a krajského súdu. Inštitút premlčania je vyjadrením zásady *vigilantibus iura scripta sunt*, podľa ktorej je vyžadovaná aktivita subjektov občiansko-právnych vzťahov pri uplatňovaní ich subjektívnych práv. Už samotná právna úprava núti veriteľa uplatniť si svoje právo proti dlžníkovi včas, čo prispieva k zachovaniu právnej istoty. V danom prípade však bola žalobkyňa pasívna, pričom podľa sťažovateľky neuplatnila svoje právo riadne a včas, čím došlo k premlčaniu jej práv.

6. Sťažovateľka uviedla, že z rozhodovacej praxe súdov vyplýva nejednotnosť v rozhodovaní danej otázky (premlčania plnenia v splátkach), čo však nemôže byť na ujmu strane, najmä pokiaľ ide o spotrebiteľa. Podľa názoru sťažovateľky § 565 Občianskeho zákonníka je ustanovenie zakotvené na ochranu veriteľa, ktoré mu umožňuje vymáhať celý dlh, teda aj plnenie, ktoré ešte nebolo splatné. Ide o právo veriteľa, ktoré ak si uplatní neskôr, vystavuje sa riziku toho, že vstupuje do premlčacej doby, ktorá už začala plynúť, a to nielen na uplatnenie práva na zaplatenie zmeškanej splátky, ale aj celého dlhu. Premlčacia doba tak s ohľadom na § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka a § 103 druhú vetu Občianskeho zákonníka musí vždy začať plynúť ešte viac ako tri mesiace pred zosplatením úveru.

7. Sťažovateľka je toho názoru, že najvyšší súd sa nevysporiadal s jej argumentáciou týkajúcou sa dvojitej rozhodovacej súdnej praxe v otázke premlčania plnenia v splátkach, ktorá mala byť uvedená vo vyjadrení z 2. septembra 2021, čím došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Najvyšší súd porušil jej práva aj tým, že v odôvodnení svojho rozhodnutia sa jednostranne (na základe vyjadrenia žalobkyne) odklonil od znenia jasnej a jednoznačne zrozumiteľnej právnej normy.

8. Podľa názoru sťažovateľky mal najvyšší súd osobitne dbať na posúdenie rovnosti účastníkov konania, najmä pokiaľ je jedna strana profesionálnou vymáhačskou obchodnou spoločnosťou a druhá spotrebiteľom. Sťažovateľka sa preto nemôže stotožniť s obsahom napadnutého uznesenia, keďže v ňom najvyšší súd výslovne poprel existenciu vyjadrenia z 2. septembra 2021. Z uvedeného dôvodu je preto napadnuté uznesenie nepresvedčivé, arbitrárne, nezákonné a nerešpektujúce požiadavku ústavnosti súdneho rozhodnutia, keďže bolo prijaté bez vysporiadania sa s argumentáciou sťažovateľky uvedenou v uvedenom vyjadrení.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým kasačným uznesením najvyššieho súdu, ktorým zrušil rozsudok krajského súdu v celku a vo vymedzených častiach aj rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľka je toho názoru, že právne závery vyslovené najvyšším súdom v napadnutom uznesení sú svojvoľné a arbitrárne, pričom najvyšší súd sa podľa jej názoru nevysporiadal so všetkými podstatnými argumentmi, keď do svojho rozhodnutia nezohľadnil obsah jej vyjadrenia z 2. septembra 2021. V uvedenom vyjadrení mala sťažovateľka podporiť právne závery okresného súdu a krajského súdu vyjadrené v doterajších rozhodnutiach a zároveň poukázať na nejednotnú rozhodovaciu prax všeobecných súdov na otázku premlčania plnenia zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré má byť vykonané v splátkach.

10. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Jeho zmysel a účel je v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale rovnako je aj úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci výkonu im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

11. Vychádzajúc zo svojej rozhodovacej činnosti, ústavný súd konštatuje, že aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši nejakú otázku s konečnou platnosťou, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok, prípadne ním konanie v istej časti končí a náprava eventuálneho pochybenia by mohla

byť dosiahnutá len zásahom ústavného súdu po skončení konania pri posudzovaní spravodlivosti konania ako celku, čo by nebolo účelné.

12. Sťažovateľka je toho názoru, že výklad § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka najvyšším súdom je natoľko svojvoľný, že ním dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces. Najvyšší súd navyše nezohľadnil opačný právny názor sťažovateľky na uvedenú problematiku obsiahnutý v jej vyjadrení z 2. septembra 2021, ktorého obsah nezahrnul do odôvodnenia napadnutého uznesenia.

13. Vychádzajúc z povahy kasačného rozhodnutia a už uvedených východísk, ústavný súd sa zamerlal na jeho ústavnú udržateľnosť najmä z hľadiska, či sťažovateľka bude môcť v ďalšom konaní účinne predniesť svoje výhrady a námietky alebo či, naopak, ide o také kasačné rozhodnutie, ktorým bola konečným spôsobom riešená zásadná právna otázka v neprospech sťažovateľky, ktorú už nebude možné v ďalšom konaní otvoriť z dôvodu záväznosti právneho názoru nadriadeného súdu.

14. Ústavný súd súhlasí so sťažovateľkou, že najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nesprávne uviedol, že sa sťažovateľka nevyjadrila k dovolaniu žalobkyne, hoci vyjadrenie k dovolaniu doručila. Toto pochybenie najvyššieho súdu však nedosahuje intenzitu, ktorá by viedla k záveru o porušení označených práv sťažovateľky. Taký záver nie je možné vysloviť, ak zo strany orgánu verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011). V tejto súvislosti ústavný súd akcentuje, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v posudzovanom prípade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. IV. ÚS 100/2013, IV. ÚS 197/2020).

15. Ústavný súd konštatuje, že napriek nezohľadneniu vyjadrenia sťažovateľky k dovolaniu ďalší priebeh sporu nie je zaťažený takou ústavne relevantnou vadou, ktorá by nebola napravitel'ná, keďže v napadnutom uznesení neboli vyslovené také závery, ktoré definitívne predurčujú výsledok konania. Všeobecné súdy sú povinné reflektovať aj právnu argumentáciu, ktorú sporová strana predloží, a možnosť sťažovateľky prednášať právne argumenty nie je ani v ďalšom priebehu sporu obmedzená.

16. Ústavný súd pri svojom rozhodnutí zohľadnil aj to, že podstata argumentácie sťažovateľky v ústavnej sťažnosti spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci najvyšším súdom, ako aj dvojakej rozhodovacej praxi všeobecných súdov k problematike premlčania plnenia v splátkach. Ide o okolnosti, ktoré obsahovo spadajú pod dovolacie dôvody v zmysle § 421 Civilného sporového poriadku, preto v prípade jej eventuálneho neúspechu bude sťažovateľka oprávnená rozhodnutie krajského súdu napadnúť dovolaním, ak bude vychádzať z nesprávneho právneho posúdenia. Účelom a zmyslom dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci je najmä zjednocovanie právnej praxe, odstraňovanie právnej neistoty s cieľom dosiahnuť, aby na určitú právnu otázku dostala strana konania za rovnakých podmienok v zásade rovnakú odpoveď, a teda zabezpečenie jednotnosti výkladu právnych noriem (IV. ÚS 139/2022).

17. Keďže v dôsledku napadnutého kasačného rozhodnutia nie je obmedzená možnosť sťažovateľky predostrieť svoje argumenty v ďalšom konaní, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu